

MEMO

Van college B&W
Aan gemeenteraad
Datum 12 januari 2021
Betreft Decembercirculaire 2020

Contactpersoon
 Cor van Vliet
T 078 - 770 4967
E C.van.Vliet@dordrecht.nl

Samenvatting

In de Decembercirculaire is aan Dordrecht € 5,8 miljoen toegekend om de effecten van de coronacrisis te kunnen bestrijden. Dit komt bovenop de € 6,9 miljoen die eerder in 2020 is toegekend. Naast deze compensatie bevat de Decembercirculaire nauwelijks wijzigingen van importantie, structureel verbetert het begrotingsaldo met ruim € 100.000,-.

Inhoud memo

In dit memo wordt achtereenvolgens ingegaan op de volgende aspecten van de [Septembercirculaire 2020](#):

1. Accres (vrije ruimte).
2. 'Geormerkte' middelen.
3. Lopende ontwikkelingen ten aanzien van gemeentefonds.

1. Accres (vrije ruimte)

Het accres zoals opgenomen in de decembercirculaire kent de volgende omvang en verbetert het saldo van de begroting structureel met ruim € 100.000,-.

(Bedragen x € 1.000)

Onderdeel	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal accres (vrij beschikbaar)	200	125	124	120	120

Een nadere toelichting hierop is terug te vinden onder bijlage 1.

2. 'Geormerkte' middelen

Naast het accres worden er vanuit verschillende inhoudelijke perspectieven middelen toegevoegd aan het gemeentefonds (beleidsmaatregelen, decentralisatie uitkeringen, deelfonds sociaal domein). Hoewel dit algemene middelen betreft worden deze middelen beschikbaar gehouden ten behoeve van het inhoudelijke perspectief waarvoor de middelen zijn toegekend. Op een later moment kan alsnog worden geconstateerd dat specifieke inzet van middelen niet nodig is. In dat geval kunnen de middelen alsnog vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.

(Bedragen x € 1.000)

Onderdeel	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal 'geormerkte' middelen	1.338	3.712	-777	-778	-778

Voor zowel 2020, als 2021 zijn vanuit verschillende perspectieven aanvullende budgetten toegekend om de financieel negatieve effecten van corona te compenseren. De toegekende bedragen 2020 zullen in eerste instantie worden verwerkt in de Jaarrekening 2020. Het merendeel van deze bedragen wordt vervolgens met behulp van een budgetoverheveling overgebracht naar 2021. Op deze manier blijven de bedragen beschikbaar om compenserende maatregelen te kunnen financieren.

Een nadere toelichting hierop is eveneens terug te vinden onder bijlage 1.

3. Lopende ontwikkelingen ten aanzien van gemeentefonds

Omtrent het gemeentefonds is veel in beweging, dat leidt op dit moment nog niet tot grote aanpassingen, maar op langere termijn zullen deze zeker volgen. Ten aanzien van de volgende onderwerpen delen we graag de meest recente inzichten:

- a. Jeugdzorg
- b. Nieuwe verdeling (nu per 1 januari 2023)
- c. Normeringssystematiek

a) Jeugdzorg

Uitkomsten onderzoek structurele kosten jeugdhulp

Tegelijkertijd met de decembercirculaire zijn de uitkomsten van het onderzoek van AEF over de structurele kosten van jeugdhulp [gepubliceerd](#). De conclusies in dit rapport zijn niet mis te verstaan en bevestigen de lobby van gemeenten / de VNG. Er is structureel sprake van een tekort van ongeveer € 1,5 miljard op het toegekende budget dat is bedoeld voor de uitvoering van de Jeugdwet in Nederland. Dit is vooral het gevolg van 'achterblijvende uitstroom' en duurdere zorg.

Het kabinet onderschrijft de bevindingen in het rapport. Een belangrijk advies van de onderzoekers aan het Rijk is om de beleidstheorie van de Jeugdwet te heroverwegen en een fundamentele discussie te voeren over het gewenste voorzieningenniveau. Ook gemeenten moeten de discussie over het gewenste voorzieningenniveau voeren. Daarnaast is het advies aan gemeenten om een grotere nadruk te leggen op normaliseren, demedicaliseren en eigen kracht. Het is aan het nieuwe kabinet om over de adviezen besluiten te nemen.

Woonplaatsbeginsel

Tenslotte speelt bij de jeugdzorg de aanpassing van het woonplaatsbeginsel. In de nieuwe situatie is de gemeente verantwoordelijk waar de jeugdige voor het behandeltraject ingeschreven staat in de Basisregistratie Personen (BRP). Dit betreft een aanpassing in één van de maatstaven. De vertraging in de besluitvorming over de totale verdeling staat los van deze aanpassing. Deze aanpassing wordt dan ook niet verder vertraagd. De wijziging blijft voorzien per 1 januari 2022.

b) Nieuwe verdeling (per 1 januari 2023)

Er wordt al even gesproken over een nieuwe verdeling van het gemeentefonds. Deze hete aardappel wordt echter nog even doorgeschoven. Op 7 december jl. is de Tweede Kamer [per brief](#) geïnformeerd over het vervolgproces van de herijking van de verdeling van het gemeentefonds. De fondsbeheerders hebben besloten de besluitvorming over de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds aan het volgend kabinet te laten. Dit betekent dat de invoering van de nieuwe verdeling opschuift naar 1 januari 2023. Reden hiervoor is de huidige financiële positie van gemeenten en de nog lopende gesprekken met gemeenten over onder andere de toereikendheid van de financiering van de jeugdzorg. Het is van belang dat er helderheid is over de financiële afspraken met, en positie van gemeenten alvorens tot de invoering van het nieuwe verdeelmodel over te gaan. Dit, opdat hiermee bij de wijze van invoering rekening kan worden gehouden.

Hoewel dit kabinet geen besluit meer zal nemen over de invoering van het herijkte verdeelmodel, achten de fondsbeheerders het wel van belang het onderzoek af te ronden. Dit om gemeenten en de VNG de mogelijkheid te geven zich voor te bereiden op de inbreng bij de formatie. De fondsbeheerders zijn van mening dat de nieuwe verdeelmodellen een verbetering zijn ten opzichte van de huidige verdeling: ze zijn eenvoudig, beter uitlegbaar en sluiten goed aan bij de kosten die gemeenten maken. In het eerste kwartaal 2021 start de consultatie.

c) Normeringssystematiek

De normeringssystematiek is de set aan afspraken waarmee het gemeentefonds meebeweegt met de uitgaven van het Rijk. In de kern wordt de huidige systematiek samengevat door de term 'samen de trap op, samen de trap af'. Nadeel van de huidige systematiek is dat deze veel schommelingen met zich meebrengt, gedurende het jaar worden gemeenten geconfronteerd met plussen, maar vaak ook met forse minnen.

Als gevolg hiervan zijn voor de korte termijn de bedragen 'bevroren' op het niveau van de Voorjaarsnota 2020 (vandaar ook de weinige mutaties in deze circulaire). Dit is echter geen oplossing voor de lange termijn. Met het nieuwe kabinet zullen afspraken gemaakt moeten worden over de wijze van normering. Hierbij moet een afweging gemaakt worden tussen stabiliteit en actualiteit. Waarbij meer van het één automatisch minder van het ander betekent.

Ter voorbereiding op deze besluitvorming is reeds een evaluatie uitgevoerd. Naast de huidige systematiek zijn drie alternatieven uitgewerkt. Deze zijn: het herinvoeren van een behoedzaamheidsreserve, het bevroren of vertragen van het accres en een vaste volumeafpraak bij het regeerakkoord. De huidige systematiek geldt als de meest actuele variant. Bij de overige varianten is in toenemende mate sprake van meer stabiliteit ten koste van actualiteit.

Bijlage 1: Mutaties gemeentefonds

(Bedragen x € 1.000)

Onderdeel	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Accres en volume ontwikkeling</i>					
Volume ontwikkeling	-123	-118	-119	-123	-123
Accres-ontwikkeling	275				
<i>Beleidsmaatregelen (vrij inzetbaar)</i>					
Bijdrage centrale voorziening Basisregistratie personen	-28				
Bijdrage Mijn Overheid en DigiD	-26				
Bijdrage GDI (generieke digitale infrastructuur)	-16				
Logisch ontwerp GBA	2				
Mobiliteitshulpmiddelen en roerende voorzieningen	-127				
Suppletie uitkeringen	243	243	243	243	243
Totaal accres netto (vrij beschikbaar)	200	125	124	120	120
<i>Tegemoetkoming Coronamaatregelen:</i>					
Crisisdienstverlening	405	956			
Gemeentelijk schuldenbeleid	168	343			
Aanvullend pakket re-integratiekosten	419	1.480			
Continuïteit van de zorg	153				
Beschermd wonen	138				
Compensatie quarantainekosten	33				
Cultuurmiddelen		1.558			
2e Kamerverkiezingen		150			
<i>Decentralisatie-uitkeringen:</i>					
Vrouwenopvang	17	-310	-310	-310	-310
Maatschappelijke opvang	4	-463	-463	-463	-463
Inburgering		-2	-5	-5	-5
Totaal (geoormerkt)	1.338	3.712	-777	-778	-778

TOELICHTING

Vrij beschikbaar

Volume ontwikkeling (inclusief groeiambitie)

De volume ontwikkeling is het gevolg van aangepaste maatstaven. Per eenheid binnen elke maatstaf ontvangt de gemeente een bedrag. De aanpassing van de maatstaven in de decembercirculaire is beperkt. De daling komt met name door lagere aantallen bijstandontvangers (welke vertraagd worden verwerkt in het gemeentefonds).

Accres ontwikkeling

De accres ontwikkeling is over het algemeen tegengesteld aan de volume ontwikkeling. Omdat er via de maatstaven iets minder wordt uitgekeerd gaat het accres in 2020 iets omhoog. Daarnaast valt de zogenaamde 'verdeelreserve' vrij in 2020.

Diverse beleidsmaatregelen (vrij inzetbaar / ten laste van saldo)

Vanuit verschillende invalshoeken worden nog kortingen doorgevoerd op de totale omvang van het gemeentefonds. Deze kortingen worden niet gecompenseerd door wegvallende lasten en worden daarom ten laste gebracht van het vrij beschikbare saldo.

Tenslotte staan onder deze noemer ook de effecten van de herberekening van enkele suppletie uitkeringen. Deze post valt met name als gevolg van de suppletie uitkering IUSD positief uit. Suppletie uitkeringen zijn bedoeld om effecten van herverdeling te temporiseren.

Geoormerkt

Tegemoetkoming coronamaatregelen

Algemeen

Naast de in dit overzicht opgenomen tegemoetkomingen zijn er door het kabinet ook al diverse toezeggingen gedaan ten aanzien nieuwe tegemoetkomingen, dit betreft:

- Inkomstenderving (parkeren, toeristenbelasting, etc).
- Afvalinzameling.
- Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK).
- Perspectief Jeugd en jongeren.

Daarnaast lopen sommige voor gemeenten relevante toekenningen niet via het gemeentefonds, dit betreft:

- Zwembaden & ijsbanen.
- Steun aan sportverenigingen.
- Toezicht en Handhaving.
- Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo).

Crisisdienstverlening - flankerend beleid

Het betreft aanvullende middelen voor gemeenten om werkloosheid te bestrijden. Alhoewel het crisispakket specifiek is samengesteld uit middelen voor afzonderlijke doelgroepen (te weten: van werk naar werk, zelfstandigen, jeugdwerkloosheid en kwetsbare en voortijdige schoolverlater) hebben gemeenten beleids- en bestedingsvrijheid om naar eigen inzicht de middelen te besteden. Deze middelen zijn niet alleen voor Dordrecht, maar voor de totale arbeidsmarktregio.

Gemeentelijk schuldenbeleid / bijzondere bijstand - flankerend beleid

Er wordt een toename voorzien van de armoede- en schuldenproblematiek. Deze middelen kunnen worden ingezet om waar nodig inwoners van dichtbij te kunnen ondersteunen.

Aanvullend pakket re-integratiekosten (aan bijstandsgerechtigden) - flankerend beleid

Gemeenten ontvangen deze extra middelen zodat zij de reguliere dienstverlening op peil kunnen houden nu de instroom in de bijstand toeneemt. Daarnaast ontvangen gemeenten in 2021 een tijdelijk impuls voor re-integratie die gemeenten in staat stelt om de dienstverlening aan mensen die nu als gevolg van de crisis de bijstand instromen te intensiveren. Persoonlijk contact is belangrijk om hen vanuit een uitkeringssituatie naar werk te begeleiden.

Continuïteit van de zorg

De VNG en het Rijk hebben in maart, kort na het uitbreken van de coronacrisis, afspraken gemaakt over het bieden van financiële zekerheid en ruimte aan zorgorganisaties en professionals binnen de Jeugdwet en Wmo 2015. De afspraken zijn gericht op het zo goed mogelijk organiseren van continuïteit van zorg voor cliënten en het borgen van het zorgstelsel voor de langere termijn.

Beschermd wonen

Ook aan beschermd wonen wordt onder de titel *continuïteit van zorg* budget toegekend. Ten aanzien van beschermd wonen vervult Dordrecht de centrumgemeentefunctie, om deze reden wordt dit deel separaat gepresenteerd.

Compensatie quarantaine kosten

Het kabinet heeft met gemeenten afgesproken dat zij een rol zullen vervullen bij het ondersteunen van mensen die in quarantaine moeten. Het gaat daarbij vooral om praktische ondersteuning en het continueren van zorg en ondersteuning vanuit de sociaaldomeinwetten voor die burgers die in quarantaine moeten en niet in staat zijn de problemen die daardoor kunnen ontstaan zelf of met hun netwerk op te lossen.

Cultuurmiddelen

Veel van de culturele instellingen die door gemeenten worden ondersteund, komen door de coronacrisis in de problemen omdat activiteiten niet kunnen doorgaan en eigen inkomsten dalen. Met deze extra middelen worden gemeenten in staat gesteld om deze belangrijke instellingen te ondersteunen en zo de lokale culturele infrastructuur in stand te houden.

Tweede Kamerverkiezingen

Deze compensatie is bedoeld voor onder meer de extra organisatie, het inrichten van stemlokalen en instellen van stembureaus voor vervroegd stemmen, het drukken, opslaan en beveiligen van stembescheiden, de portokosten van briefstembescheiden, het instellen van afgiftepunten en van briefstembureaus. Dit bovenop de eerder toegekende middelen.

Beleidsmaatregelen / Decentralisatie-uitkeringen

Vrouwenopvang / Maatschappelijke opvang

Per 1 januari 2019 vormen de gemeenten Zederik, Leerdam en Vianen samen de gemeente Vijfheerenlanden. Tot en met 2018 waren de gemeenten Zederik en Leerdam ingedeeld bij de centrumgemeente Dordrecht voor Beschermd wonen, Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang. De gemeente Vianen hoorde bij de centrumgemeente Utrecht. Op verzoek van de drie betrokken gemeenten is afgesproken dat tot 2021 de gemeente Dordrecht als centrumgemeente blijft fungeren voor de inwoners uit de voormalige gemeenten Leerdam en Zederik. De gemeente Utrecht zou dit blijven doen voor de inwoners die afkomstig zijn uit de voormalige gemeente Vianen. Bij deze circulaire is de wijziging in centrumgemeente vanaf uitkeringsjaar 2021 verwerkt. Vanaf dit jaar is de gehele gemeente Vijfheerenlanden voor de uitkeringen Beschermd wonen, Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang ingedeeld bij de centrumgemeente Utrecht.